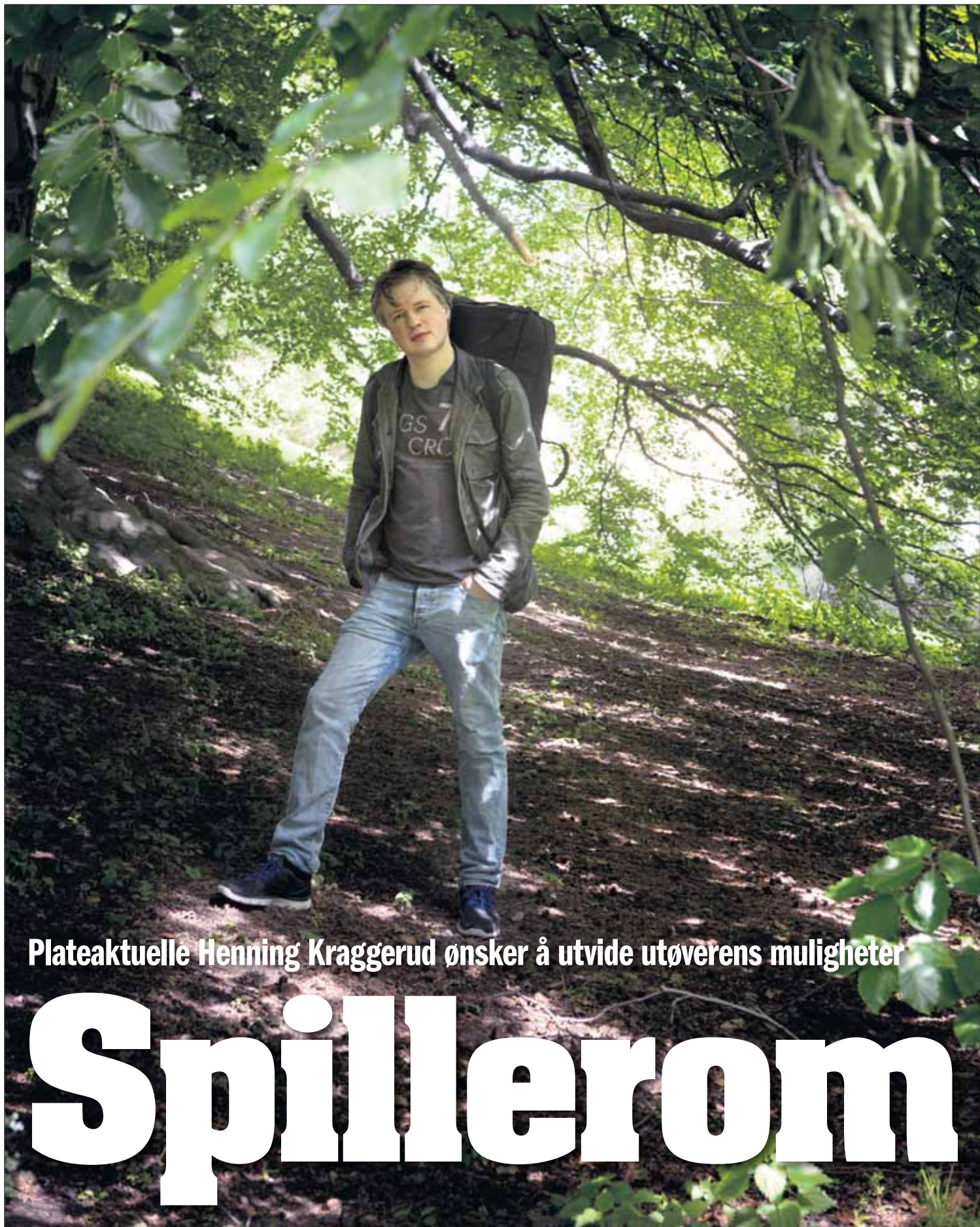

BILAG I KLASSEKAMPEN 24. JUNI 2013

MUSIKK MAGASINET

KLASSEKAMPEN

Plateaktuelle Henning Kraggerud ønsker å utvide utøverens muligheter

Spillerom

FOTO: LINDA BOURNANE ENGELBERTH

LOBOTOMIZED KENYA SPECIAL YEEZUS NORD & SYD KATE MCGARRIGLE NORSK VOCODER

Sesongens mann: Henning Kraggerud er ute med både Grieg og Magesfølels

Hva gjør vår fremste fiolinist når han savner et norsk kvalitetsverk som kan matche Griegs klaverkonsert i a-moll? Han skaffer seg tre konserter.

INTERVJU

Av Egil Baumann (tekst) og Linda Bournane Engelberth (foto)

– Når det kommer til øyeblikket, da velger jeg magesfølelsen.

Det er et lite stykke ut i intervjuet at Henning Kraggerud lar denne replikken falle, og det er klart at dette er noe mer enn et tilfeldig utsagn: Det er hans tolkningscredo, hans forståelse av hva det vil si å framføre et nedskrevet musikkstykke.

Fort gjort å tenke på Ole Bull

Møtet med Kraggerud handler først og fremst om hans to siste plateutgivelser: Edvard Griegs «Tre konserter for fiolin og orkester» på Naxos og den helt ferske Munchsuiten for solofiolin utgitt som limited edition på Simax.

Men jeg kan simpelthen ikke la være å starte intervjuet med å ta utgangspunkt i Ole Bull, fiolinisten og komponisten som Kraggerud ofte assosieres med. Ikke fordi han er vår tids Ole Bull, men fordi han har spilt mye Bull og fordi Henning Kraggerud er gjennomgangsfigur i dokumentarfilmen om Bull, «Himmelstoreren» (2006), der han både framførte musikken og agerte Bull.

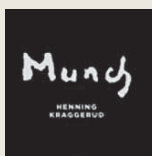
Men også fordi Bull var kjent for å være en formidabel og frigjort utøver på scenen, og det er flere enn jeg som har tenkt over forskjellen mellom måten Bull faktisk spilte musikken på, slik det er dokumentert skriftlig, og det han skrev ned på noter.

– Så langt råd er, søker jeg alltid tilbake til originalmanuskriptet – hvis det finnes. Da kan jeg se hva komponisten har ment og sette meg inn i komponistens intensjoner. Men når øyeblikket i konserten er der, da må jeg stole på meg selv, sier Kraggerud, og det er i denne utlegningen av forskjellen mellom det skrevne og

FAKTA

Henning Kraggerud:

- Norsk fiolinist, bratsjist, dirigent og komponist, født 1973.
- Kjent for sine tolkninger av romantisk musikk og for egne arrangementer. Studier med blant andre Camilla Wicks.
- Vinner av Griegprisen, Sibeliusprisen og Ole Bull-prisen, og professor på Barratt Due musikkinstitut.
- Kunstnerisk leder av Tromsø Kammerorkester, sammen med Lars Anders Tomter, samt kunstnerisk leder av Risør Kammermusikkfest.
- Aktuell med: «Grieg: Tre konserter for fiolin og orkester» på Naxos og «Munchsuite, 15 solostykker til 15 malerier av Edvard Munch» på Simax.

det spilte at Kraggerud forteller om sin preferanse for magesfølelsen.

– Kvaliteten av et kunstøyeblikk, det aller viktigste i den kvaliteten, er ikke mulig å skrive ned på noter.

Veldig sint på Grieg

Og kanskje er det slik at jo mer du har satt deg inn i et notebilde, i en tolkningstradisjon, jo mer stoler du på magesfølelsen, tenker jeg.

Men på den annen side: Uten notene oppstår heller ikke kunstøyeblikket. Og det er vel dette øyeblikket, når utøveren forandrer noteskrift til musikk, som er selve kunstøyeblikket, både for utøver og lytter,

Noen av mine fineste musikkopplevelser har jeg hatt mens jeg så på Munchbilder.

skulle jeg tro. Et øyeblikk som kan vare en hel konsert!

Men tilbake til Grieg og hans tre fiolinkonserter. Det vil si, Grieg skrev da vittrelig ingen fiolinkonserter, og akkurat det er noe Kraggerud ikke liker.

AURA AV MYSTIKK: På spørsmål om mytene rundt felespillerens kraft og nærheten til det mørke,

– Jeg er veldig sint på Grieg fordi han ikke skrev en fiolinkonsert, sier han, og det er tydelig at han ikke bare spøker.

– Som utøver blir jeg ofte bedt om å spille norsk romantisk musikk for fiolin og orkester, men vi fiolinister har ikke noe norsk kvalitetsverk som kan matche Griegs klaverkonsert i a-moll. Norske pianister har det sånn sett lettere når de skal ut i verden, slår Kraggerud fast.

Do it yourself

Så det er en av grunnene til Kraggerud og komponisten og cellisten Bernt Simen Lund har laget konserter

av Griegs tre sonater for fiolin og klaver ved å orkestrere klaverstemmen. Noe som ifølge Kraggerud ikke var problemfritt:

– Det var utfordrende å måtte forholde seg til klaversatsen. Dessuten måtte vi ha med blåsere som lettere kunne svare på solofiolinen i orkestersatsen, mens et parti nærmest ba om en fløyte og så videre.

Sånn gikk det altså til at Kraggerud trengte én stykk a-mollkonsert for fiolin av Grieg, og endte opp med tre konserter der solisten spiller mot og med et orkester. Da passer det kanskje bra at Kraggerud er opptatt av arrangementer.

Han nevner en artikkel av den engelske tidligmusikkdirigenten Christopher Hogwood, «In Praise of Arrangements» (fra boka «Studies in

eg- og Munchplate og har store sommerkonserter på gang. se vs. noter

peker Henning Kraggerud først på fortidas strengeproducenter. Så tenker han seg litt om, og erkjenner at fiolinister er litt mystiske.

Music History» – Thames and Hudson 1996) der hovedpoenget er å høyne arrangementets status.

– Opp gjennom de fleste tider har arrangementer vært brukt, og det har forbauset meg at flere reagerer på det de kaller å klusse med komponistens verk. Jeg er veldig åpen for å gjøre om musikk, sier han.

– Jeg skjønner at komponisten selv kan arrangere sine egne ting, men at andre gjør det...?

– Mens Grieg levde, lot han andre arrangere sine egne ting. Hvorfor kan ikke vi også gjøre det?

Nært forhold til Munch

Bak alt dette skimter vi en musiker som vil mye med musikken. Han vil mye selvsagt gjennom det å spille de klassiske verkene, gå inn i dem for å

finne en ny måte framføre dem på. Men altså også ved å arrangere dem.

Men også gjennom å snakke om dem. Kraggerud snakker fort og velartikulert, ja, selv når han spiser en baguette, gjør han det. Han er behagelig overivrig. Og han knytter gjerne musikken til andre kunstarter. Som til bildekunst.

Noe Kraggerud gjorde da han ba femten komponister komponere hvert sitt korte stykke for solofiolin til hvert sitt bilde av Edvard Munch, noe som resulterte i «Munchsuiten». Den ble urframført i 2010 under tittelen: «Kjærlighetens strand» i forbindelse med bilder Munch malte i Åsgårdstrand. Den gang gikk Kraggerud fra bilde til bilde mens han spilte. Det ble en slags «Bilder på en utstilling, for fiolin». I sommer framfører han

suiten i Risør og under Vestfoldfestspillene.

– Jeg har et nært forhold til Munch, og spesielt til kombinasjonen Munch og klassisk musikk. Noen av mine fineste musikkopplevelser har jeg hatt mens jeg så på Munchbilder, sier han og forteller om barndommens konserter i Universitetets aula i Oslo og i Munch-museet. Steder han selv seinere har gitt mange konserter.

Og etter hvert glir musikk og bilde over i hverandre, utvider både bildet og musikken. Både i Kraggeruds barndoms- og ungdomsminner, men også i den nye Munchsuiten. Og når jeg sier, halvt for spøk, at det er umulig å høre hvilket bilde som er utgangspunkt for musikken hvis du ikke vet det, parerer han slik:

– Men du kan kanskje høre et par

ganger hvilket bilde musikken IKKE refererer til.

Mulig det. Men uansett blir dette som i romantikkens programmusikk, der det utenommusikalske, i denne sammenhengen et bilde, blir en del av verket og etter hvert ikke kan tenkes bort fra musikken. Men selvsagt kan du gi blaffen i bildene og bare lytte. God musikk greier seg alltid på egen hånd.

Bra med modningstid

Og uten å anmelde Munch-plata, så tør jeg si at det er mye fin musikk her. Et av stykkene som umiddelbart sto ut var Ondrei Kukals «Aftenstund», for meg en helt ukjent komponist som kjenner fiolinen så godt at det av og til klinger som det er to av dem.

Andre stykker som festet seg etter en gangs gjennomlytting var «Livets dans» av Aaron Jay Kernis og et par av de norske bidragene: «Pikene på brua» av Marcus Paus og «Aske» av Ståle Kleiberg. Stykker som ikke tar i bruk rabiate spilleteknikker, men som låter bra. Det er skikkelig fiolinmusikk for en fiolin.

Akkurat som en av Kraggeruds favorittkomponister, Eugène Ysaÿe, kanskje mest kjent for sine «Seks sonater» for solofiolin, som Kraggerud også har spilt inn på Simax og som han fikk Spellemannprisen for.

– Jeg er opptatt av komponister som greier å skrive for fiolin, slik at man ikke savner noe annet.

Som J. S. Bachs sonater og partitaer for solofiolin, som Kraggerud har øvd inn, men ennå ikke vil spille inn.

– Det skader ikke at de får litt ekstra modningstid, forklarer han seg.

Den djevelske felespilleren

Og det er da jeg velger å gjøre et forsøk på å komme til bunns i mystikken rundt fiolinens kraft.

– Hva er den mytologien rundt musikeren med fela? Hun eller han som spiller, ofte inspirert av mørke krefter, musikk som kan åpne en hel verden. For eksempel Tartinis «Djeveltrillesonate» skrevet ned etter at Tartini hørte djævelen spille da han besøkte Tartinis drøm, og der noteskriften, rabla ned like etter at han våknet, selvsagt bare er en blek avglans av det som klang i drømmen? Hva er det dette springer ut ifra?

– Kanskje det henger sammen med strengeproducentenes hemmelighetskremmeri, når de prøvde å villede folk for å skjule hva strengene var laget av, foreslår Kraggerud, og tenker seg litt om.

– Så er vel kanskje fiolinister, hva skal jeg si...

– ...litt mystiske, fullfører jeg og vil ler.

Eller for å si det på en annen måte: Kvaliteten i et kunstøyeblikk, selve framførelsen, er det ikke mulig å skrive ned på noter. Enten det skjer i drømmen eller her.